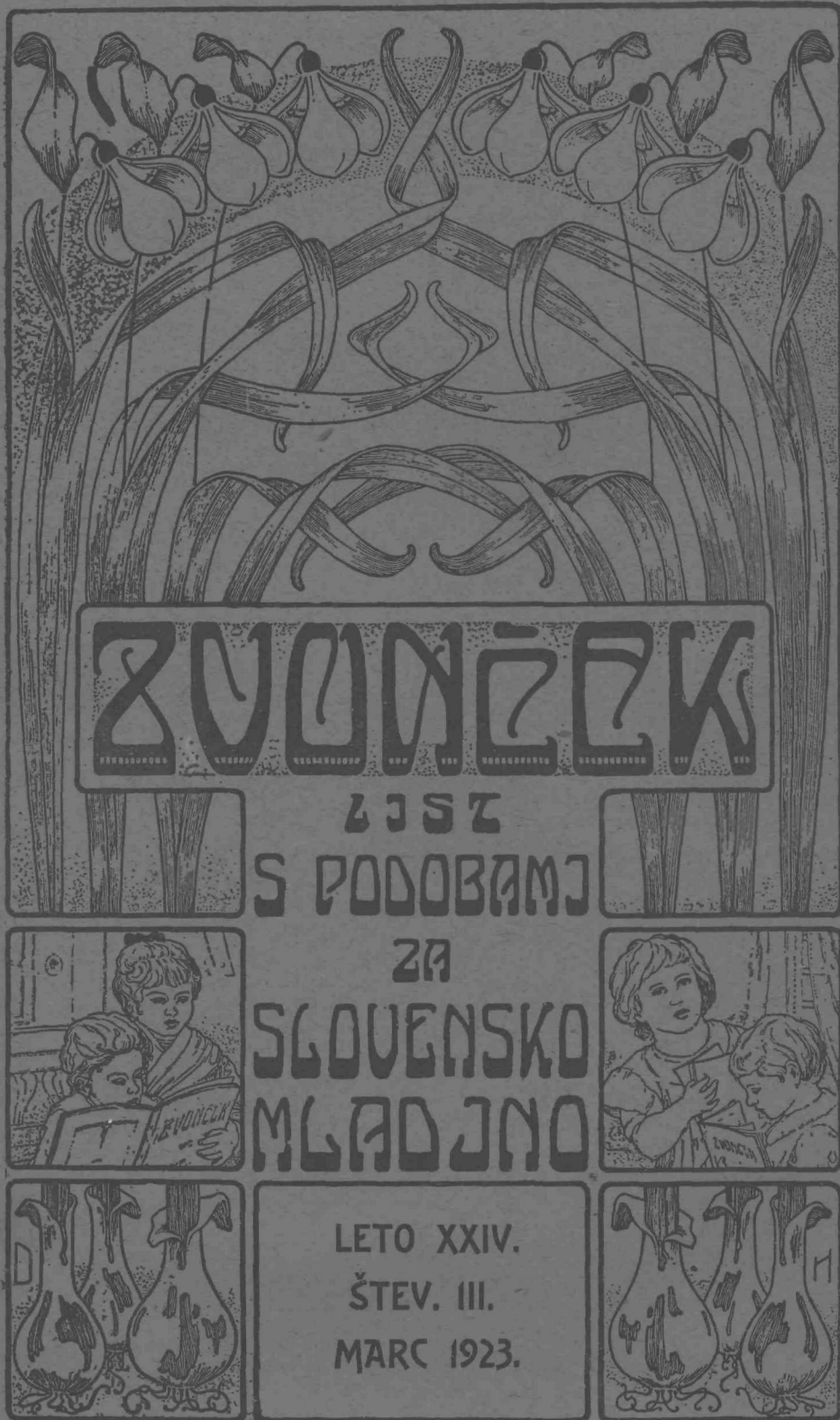

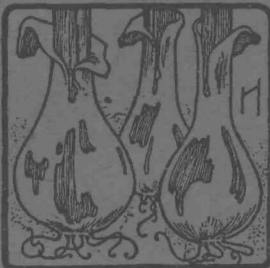

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

LJSZ
S PODOBAMI
ZA
SLOVENSKO
MLADJNO

LETO XXIV.
ŠTEV. III.
MARC 1923.

Vsebina.

1. <i>Anica</i> : Pomladna pesem	49
2. <i>Ivo Trošt</i> : Ratko Lipovec. Pripovedka izpod Krima	50
3. <i>Anica</i> : Ptički	53
4. <i>Matija Pirc</i> : Maribor. Opis s 3 podobami	54
5. <i>M. B.</i> : Prstan. Povest	57
6. <i>Janko Leban</i> : Ničla. Pesem	61
7. <i>Ivan Albreht</i> : Nagajivka. Pesem	61
8. <i>Dr. Ivan Lah</i> : Matija Gubec. Zgodovinski spis	62
9. <i>Matija Gubec</i> na žarečem prestolu. Podoba	65
10. Pouk in zabava	69
11. Kotiček gospoda Doropoljskega	72

Čiste roke in čista vest naj te spremljata
po vseh potih življenja!

„Zvonček“ izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 20 Din, pol leta 10 Din, četrto leta 5 Din. Posamezne številke 2 Din.

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj, upravnik in odgovorni urednik: **Luka Jelenc**, ravnatelj v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Last in založba Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva — poverjenišvo Ljubljana;
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 3. V Ljubljani, meseca marca 1923. Leto XXIV.

Pomladna pesem.

Čez gore, čez gore vse bele
dahnila je gorka pomlad ...
Z dihom je sneg raztopila,
cvetke je nežne zbudila
iz spanja kraljica pomlad ...

In hitro, prav hitro skočile
so s posteljic rožice vse ...
Rahlo so duri odrple,
v solnčece so se ozrle
in solnčece v rožice vse ...

Potočki, potočki nemirni
zdrveli so preko dobrav ...
Valčki so zašumljali,
brezam so zašepetali
prvi pomladni pozdrav ...

A žarki, vsi žarki poredni
prišli so k cvetkam v vas ...
Prešerno so se smejali,
v očke so jih ščegetali
in rožicam krajšali čas.

In ptički, ej ptički vrnili
so z juga, z dežele se bajk ...
Zlate pomladi veseli
pesemc so novih zapeli,
pesemc in pravljic in bajk ...

Anica.

IVO TROŠT:

Ratko Lipovec.

Pripovedka izpod Krima.

(Dalje.)

II. NA LOVU.

eloda, žiru in lešnikov je rodila tista jesen obilo. To živilo je tako obredilo polhe, da so se kar valili zvečer iz lukenj stoletnih debel na lov. Lipovčevi so jih imeli vsak dan cvrte na žgancih, ki so kar plavali na polšji masti. Poleg tega je spravila mati Lipovčevka polšje masti — tega izbornega mazila za udarjene rane — tri polne posode. Varno jo je spravila v najmirnejši kot na kašči, da bi kdo po neumnosti ali nesreči ne prevrnil posod z mastjo, ki je tudi mrzla tekoča kot laško olje.

Približala se je huda zima. Brez skrajne sile ni maral nobeden izpod strehe. Popravljali so Lipovčevi poljsko orodje in delali novo in si kratili čas, kakor je že kdo mogel. Ratko je celo časih zlezel na peč ter eno zažvižgal in eno zapel. Vsi domači so potrdili soglasno, da ne zna lepše noben godec na najveselejši svatbi.

V tem sklepu je soglašal s sinovi tudi oče Lipovec, samo da je on svojo misel o svatbi razpletal od lepe pesmi in lepe žvižge še tudi do bogato obložene mize z raznovrstnimi jedili zlasti z mesom treh vrst: govejim, svinjskim in z divjačino. Zahotelo se je starčku pečenega bedra skokonogega jelena ali vsaj srnjaka. Svojo željo pa razodene tudi glasno in razločno sinovom. Drug za drugim so se izgovarjali, da se mora očetu pač dovoliti, naj se mu cede sline po divjačini; njegova želja pa v tem debelem snegu ne more postati meso, če neče, da bodo pametni ljudje imenovali njegovo zahtevo — blaznost. Snega je do pasu odraslemu človeku, mraz pa tak, da drevje poka ne samo v vejah, ki se lomijo pod težo zmrzlega snega, marveč tudi po deblih. Trdo spi vsa divjačina ali pa medli lačna in, na pol zmrzla v svojih duplinah in jamah, kakorkoli na gorkem.

Ti ugovori, najsi še tako tehtni in resnični, niso preprečili želje očeta Lipovca, da ne bi uhajala iz mrzlega gozda, kjer spi otrpla divjačina, k svatovski mizi, kjer čaka vabljivo zarumenela pečenka na kupih poželjivih zob in ust, da mu uteši žgoče hrepenenje po mesečem založaju.

Nevoljno pogleda stari Lipovec svojo družino in reče: »E, niste pa niste pravi junaki, dragi moji sinovi! Svet peša, zares peša. Mi smo

bili drugačni svoje dni. Ni me ugnal največji mraz, ko mi je še mlada kri — kakor vam — plala po telesu. Nobena voda ni bila pregloboka, ne skala previsoka, da ne bi prišel preko nje; tudi sneg ni bil nikoli predebel, če smo prav pod njim imeli izkopane rove po vasi od sosedu do sosedu kakor krt pod zemljo. Prepasal sem kožuh z vrvjo, se zapodil v gozd, da mi je pohajala sapa, a tam sem poiskal pripravno čakališče kakor ob kopnem vremenu, pa sem zapiskal in divjačina je kar drla mimo mene, da sem jo lahko pobijal kar s preklo!«

Sinovi se začudijo vsi obenem, potem še drug za drugim. Slednjič vpraša Ratko odločno: »A kako ste zapiskali, oče? Da bomo znali tudi mi; to nam je bolj potrebno kot vsa druga dediščina.«

»Kako? He! To morate vi že sami vedeti. Tega se nihče ne more naučiti. A kdor ne zna, lahko piska ves dan in vso noč zaman. Moja stara mati, he!«

»Ko bi le vedeli kako!« ugovarjajo sinovi.

»Tako, da divjačina pride. Več vam ne smem in ne morem povedati. E, e, že vidim: naš rod peša, oh, pa jako peša. Vidim, da vi niste in niste to, kar smo bili mi. Zato ne prihajajo več k nam gozdne vile in celo gozdne žene, kakor so nekdaj.«

Ratko je bolj po strani poslušal te besede in prav nič mu niso bile všeč. Stopil je k očetu in se zravnal ponosno: »Tega pa že ne verjamem, oče, da smo mi toliko slabši od vas in da si jaz res ne upam na lov. Boste videli, da bo kmalu divjačina na mizi in gozdna vila tudi še pride k nam na vas prav kmalu, če le hočem. Samo lok mi dajte, oče, in pa tisto piščalko. Še danes dobite mesa, kolikor vam drago. Verjemite! Vi bratje moji pa, kdor je kaj korenjaka — za menoj!«

»Predrzne so tvoje besede, sinko!« de stari Lipovec. »Pazi, da ne ostanejo le besede. O svoji izvedenosti me nisi še dovolj prepričal, da bi ti verjel. Ker pa poznam tvojo odločno voljo, pravim samo: Pojdi in poizkusi!« Oče pogleda ostale sinove in Ratko išče med brati junaka, ki bi se odpravil z njim, toda nič. Umikali so se v kot za peč in trdili, da nima oče več tiste piščalke, ki priteče na njen klic divjačina. Tudi lok leži kdove kje zlomljen pod streho. Puščic ni nikjer več pravih.

»Pojdem sam!« zavpije Ratko in si začne navezovati na noge široke krplje, da bi se mu ne udiral sneg. Bratje ga gledajo pomilovalno in ga dražijo: »Pojdeš do prve tepke ob gozdnem robu, tam pa se ohladi tvoj pogum, kmalu za njim zmrzneš tudi ti, bahač predrzni!«

Ratko ne reče na to ničesar. Ko naveže še drugo krpljo, stisne ob sebi kožuh, za pas pa vtakne sekirico, povezne kučmo na glavo, da mu je skrila ušesa in segla na obrvi, pa odide. Zunaj na dvorišču pograbi močan kol in se opira nanj v gozd v strašni metež, da ni videl pet korakov pred seboj.

»Sam sili v svojo pogubo,« so rekli bratje in mati, ki je opomnila, da se kmalu vrne, ker je vreme res prehudo, ko spozna, da je tudi močan človek le slabič v boju s silami božje prirode. Ratko je bil pa tudi grozen v tej opravi: s kolom se opiraje v sneg, je stopal široko, da se je za njim odpiral sled kakor bi Krajinčan gnal par težkih volov. Dih se mu je strjal v gosto meglo kar na bradi in na brčicah; celo kučme se je oprijemalo ivje.

Takšen prilomasti v gozd. Vse tiho kakor ponoči v cerkvi. Toda s snegom obložene smreke so komaj nosile snežene kožuhe, in stoletne bukve so trepetale mraza v tem veličastnem prirodnem hramu. Prav nebeško lep je bil gozd v zimski krasoti, toda mrzel, mrzel kot smrtni dih. Ratko je obžaloval, da se ne utegne muditi ob tej krasoti. Premišljal je rajši, kakšna je bila očetova žvižga, da je privabila gozdno žival v njegovo bližino, kjer jo je lahko kar pobijal s preklo. Ta misel ga je motila, da je pozabil na mraz, na gozd in celo na sneg pod seboj. Kol je čutil v roki, sekirico za pasom in vroče čelo pod kučmo. Brada, brke in lasje so se prijele kožuhovine in scedile ob ustih v samo eno kepo, podobno vходу v podzemeljsko jamo. Njegova glava s kučmo je bila kmalu ena sama silna gruda z rdečo piko spredaj, kjer je tičal Ratkov nos. Oči niso mogle vselej prodirati meglene ga diha, čeprav so se svetile kakor risu v mladostni samozavesti.

Kakor močan medved se je pomikal Ratko vedno globlje v gozd, vedno v slovesnejšo tišino in debelejši sneg. Skoro nevede kdaj, prihaca v podolgasto dolino, kjer je z očetom in brati večkrat lovil in podil srne in zajce, celo volka in medveda. Danes je bila dolina prazna, niti sledu nikoder kake stopinje divjih živali. Pusto je bilo tam, kakor da je stroga zima tukaj razgrnila na ponudbo ves svoj dolg čas, vse svoje neskončno mrtvilo. Ratko je vedel, da ima divjačina na drugem koncu doline pod skalovjem svoja zimska bivališča. Toda kako naj jo privabi na plan? Ali naj gre — nepovabljen gost — sam k njej v goste?

Potegne izza pasu sekirico, da si odseče v bližnjem grmu nekoliko sežnjev dolgo preklo, ki bi si iz nje napravil vabilno piščalko. Topl! Kakor bi mahnil v led, tako mu je odletela sekirica, a prekla je ostala v grmu, zakaj vse drevje je bilo zmrzlo in se lomilo kot ajdova slama.

»S tem ne bo nič,« obupuje Ratko. »Z mojo divjačino ne bo tudi nič. Stari so le znali loviti, a mi ne znamo. Mari bi slušal mater in

brate, pa bi se vrnil. Vse mi že nagaja. Še medveda bi bilo treba in medvedke, ki bi mi pomerila hlače! To bi bil konec moje nesreče. A ta dva spita na gorkem. Volka se ne bojim, divjega moža tudi ne; saj se poznavata. Kakor mislim, tako poizkusim žvižgo. Mogoče bo le prav. Saj stari tudi niso bili modrejši od mene, a močnejši — kdo vel

»Kra-kra-kral« zavpije vrana na vrhu visoke smreke in se preleti na drugo stran doline. Vrh drevesa se je zmajal pod njo, z vrhom pa so se zmajale tudi bližnje veje spodaj. In sneg se je vsul na lovca brez orožja pod streho, da je prestrašen stopil izpod drevesa in otresal sneg s kučme, z nosa, z ram in izza kožuha okolo vrata.

»Slab začetek, presneto piškav!« se tolaži Ratko ter zavpije na konec doline: »Ho-hop!« Od tam mu odmeva samevajoč »ho-hop!« mrtvo in votlo, kakor da je glas onemoglo zamrl v mrazu in tišini. Potem dene v usta dva prsta in zapiska, kakor da posnema srnjakov glas, ko vabi za seboj družino iz nevarnosti. Nato zavpije vnovič: »Ho-hop! Ho-hop!« Zdelo se mu je, da celo glas zamira na ivju okolo njega in ne more v mrazu skozi goščavo. Vse ostane na njegovih brkah. Ob tretjem »ho-hop!« se nekaj zgane na onem koncu doline med nižjim drevjem. Ratko tleskne z jezikom in zadovoljno prikima samemu sebi v spodbudo, češ: Saj nismo tako za nič, ne! — Nato zopet posnema z brlizgom srnjaka, potem prav čudno spači glas in posnema hripavi lajež, ko pes podi zajca lovcu pred puško. (Dalje.)

Ptički . . .

Prišla je v igred
na polje in v gaj,
ptički so tudi
že z juga nazaj.

Ej, bili so daleč
preko morja
tam, kjer je zlato
solnce doma . . .

»Ptički veseli,
kakšno je tam?
Ali prinesli
sreče ste nam? . . .«

»Sreče, prijatelji,
tamkaj ni,
v vaših očeh se le
sreča blesti . . .«

»Pa cvetke vse lepše
na jugu so
in sladke oranže,
ej, tam je lepo! . . .«

»Lepo je zares tam
preko morja,
a mi smo veseli,
da smo doma.«

Anica.

MATIJA PIRC:

Maribor.

3.

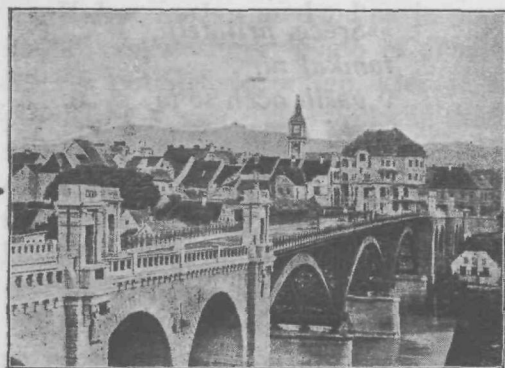

adaljumo ogledovanje! Po kratki in ozki Stolni ulici in že smo na Glavnem trgu. Veličasten pogled! Na severni strani sicer mala, a zaradi svoje starosti čestitljiva mestna hiša. Stopimo vanjo! V prvem nadstropju nas sprejme gospod župan — pred leti Slovenec takorekoč ni smel stopiti v to poslopje — in prijazno nas povede na županovo povelje njegov sluga v mestno dvorano. Krasne in starodavne štukature na stropu, sredi stropa pa v podobi goloba Sv. Duh, ki naj deli modrost mestnim očetom, ki zborujejo v mestnih zadevah v tej dvorani. Pripomniti nam je, da je mariborski župan načelnik samoupravne ali avtonomne občine, njegova oblast je torej za mesto ista, kakršno ima okrajni glavar za okolico.

Kaj mičen je pogled z balkona mestne hiše na Glavni trg! Okolo sohe Device Marije, ki je bila postavljena koncem 17. stoletja v spomin na takratno kugo, mrgoli branjev ter drugih prodajalcev in prodajalk, ki so prinesli svoje pridelke naprodaj. Zlasti živahna kupčija je na Koroški cesti — na zapadni strani Glavnega trga — kjer so se postavili »špeharji« in »lükarji« (lük = čebula) iz ptujske okolice. Na Glavnem trgu stoji na južni strani cerkev sv. Alojzija, poleg nje pa bogoslovnica. Nekaj časa opazujemo živahno življenje, potem pa gremo

zopet na trg, se prerijemo skozi množico in zavijemo mimo poslopja »Velike kavarne« na državni most.

Zopet nenavaden pogled! Kako veličastno delo je ta državni most! Že pred vojno so ga zgradili; stroški so znašali skoro štiri milijone kron, pa predvojnih! Že to nam pove, kaka stavba je to. In ta pogled s srede mostu! Globoko pod nami vali temnozeleno Drava svoje valove

Državni most.

ter nosi splavarje s pohorskim lesom tja dolí v Dunav in celo v Črno morje, spodaj ob vodi pa se vlečejo ob levem bregu raznovrstne

usnjarnice in poletna dravska kopališča. Posebno diven pa je pogled z mosta na Narodni dom. Zdaj šele zapazimo, da je to poslopje eno izmed najlepših v Mariboru. Pred kakimi 20 leti ga je zgradila »Posojilnica«, in tedaj se je pričelo v prekrasnih dvoranh tega poslopja novo življenje Slovencev, ki je rodilo 1918. l. osvoboditev Maribora. V tej slovenski trdnjavi so čakali general Maister in njegovi prijatelji na ugoden trenutek, da udarijo po trhlem mariborskem nemštvu. Solze zaigrajo v očeh mariborskih Slovencev ob spominu na tiste čase!

Toda pustimo te spomine! Pojdimo čez most v Magdalensko predmestje. In stopimo na prostrani Kralja Petra trg. Če bi šli odtod na desno — proti zapadu — bi prišli h koroškemu kolodvoru, a mi krenemo po Tržaški cesti mino občę bolnice. V nadaljnem zasledovanju te ceste dospemo do vojaške bolnice in do artilerijske vojašnice. Zdaj krenemo nazaj in gremo po cesti ob desnem bregu Drave v smeri proti vzhodu. Kmalu smo pri skupini poslopij, ki so zgrajena na čuden način: sredi dvorišče, odtod pa hiše z zamreženimi okni v obliki zvezde. To je hiša nesrečnežev: državna moška kaznilnica. Sami kaznjenci, ki so obsojeni na več let ali celo na dosmrtno ječo, se nahajajo v njih. Nebroj paznikov v uniformah jih straži. Bog čuvaj vsakega, da ne pride v to hišo! Zamišljeni v bridko življenje teh nesrečnežev hitimo dalje in nadaljujemo pot v prejšnji smeri. Kmalu smo pod železniškim mostom, še malo naprej pa ugledamo brod, ki prepeljuje ljudi, konje in vozove čez Dravo. Tudi mi stopimo na brod in se prepeljemo na levi breg. Mimo mestne klavnice in plinarnice pridemo v predmestje Melje, kjer je bivša domobranska vojašnica, kasarna kralja Aleksandra I., bivališče 45. pešadijskega polka, potem pa smo zopet v bližini glavnega kolodvora. Stojimo na najširši in najživahnejši cesti Maribora, ki se je prej imenovala Tegetthofova, zdaj pa se zove Aleksandrova cesta. Neštevilni vozovi in avtomobili drdrajo mimo lepih trgovin, bank, kavarren, hotelov in drugih poslopij. Tudi mi krenemo po tej cesti nazaj proti sredini mesta. Na desni v Cankarjevi ulici opazimo mestni muzej, na levi pa v Sodni ulici prekrasno poslopje okrožnega sodišča. Zlasti pa nam ugaja v Aleksandrovi ulici rdeča stavba

Grajski trg.

na desni v Cankarjevi ulici opazimo mestni muzej, na levi pa v Sodni ulici prekrasno poslopje okrožnega sodišča. Zlasti pa nam ugaja v Aleksandrovi ulici rdeča stavba

frančiškanske cerkve, na zunaj in znotraj najlepša v Mariboru. Nekaj korakov od te cerkve dalje se nam odpre prostorni Trg svobode, za njim park pred poslopjem okrajnega glavarstva, pred nami pa starodavni mariborski grad. Koliko bi nam moglo to poslopje povedati iz svojega življenja, če bi znalo govoriti! Kolikokrat se je moralo braniti pred sovražnikom, kako je stopal po njenem krasnem stopnišču cesar Karel VI., ki je tu prenočeval, kako je maševal v grajski kapelici, ki je natančen posnetek loretske kapelice v Italiji, papež Pij VI., ko je šel na Dunaj k cesarju Jožefu II. itd., itd. Tudi zdaj igra mariborski grad še veliko vlogo. Ne sicer v svojih gornjih delih, ki so preurejeni v stanovanja in skladišča, pač pa v podzemlju. Za par minut gremo še nekoliko dalje po Slovenski ulici — že v srednjem veku se je imenovala Windische Gasse — potem pa po ozki Gosposki ulici sredi mesta. Ozka je, a ima največ lepih trgovin in živahnega prometa. Vodi nas na Glavni trg. Enkrat po njej navzdol in navzgor, da vidimo to živahno življenje! Že smo spet nazaj pri gradu. Široka vrata nas vabijo v podzemeljski svet mariborskega gradu. Vstopimo! V Grajski kleti smo! Velika, elegantna restavracija, ki so jo napravili šele pred kratkim časom. Vse polno je občinstva v njej; zlasti tujcev je mnogo, zakaj Grajska klet je zbirališče vsega, kar prihaja v Maribor. Tudi mi sedemo v lepo ložo, damo si prinesiti jedi in pijače, da se oddahnemo in okrepcamo po utrudljivem, a zanimivem ogledovanju Maribora.

Jugoslovenski Maribor.

M. B.:

Prstan.

(Po Pavlu Arndtu.)

a kamenu, ki je bil gosto z mahom porasten, je sedela deklica, ki je pletla počasi in premišljeno debelo nogavico. Pot, ob kateri je bil kamen, je držala na velik odprt travnik in od tod dalje na visok hrib. Okrog in okrog so rasle lepo dišeče cvetice, sredi teh se je paslo jagnje z malim zvoncem na vratu. Vsak čas je priskakljalo dobrikaje se k deklici.

Po poti s hriba pride gospod, ki je imel čez ramo na zelenem traku privezано botanično skrinjico in v roki velik šop cvetic in gorskih listov.

Ko ugleda deklico, obstane in reče: »Poslušaj, mala, izgubil sem tu nekje svoj zlati prstan, ko sem trgal cvetke. Dolgo sem ga iskal, a najti ga nisem mogel. Ker mi je veliko ležeče na tem, da zopet dobim prstan, ti darujem zlatnik, če mi prstan najdeš in prineseš. Svoj naslov pustim pri županu v vasi, kjer ga zveš, če najdeš prstan. Ali mi ga poiščeš?«

Deklica je sicer prenehala plesti, toda v gospoda se ni ozrla, rekla pa je: »Ne, gospod, jaz ne morem iskati izgubljenega prstana, čakati moram tu, da pride pome moja stara mati. Toda,« je dostavila, »tod hodijo vaški otroci nabirat jagod in ti vam gotovo radi poiščejo vaš prstan.«

Nato je vzela zopet pletivo v roke ter nadaljevala prekinjeno delo. Gospod pa jo je gledal ter se ni mogel načuditi, da se tako ubožna deklica sramuje zaslužiti zlatnik. Zakimal je še z glavo ter odšel naprej. Ko je prehodil kakih sto korakov, je zapazil pred seboj gručo otrok, ki jih je slišala deklica že od daleč.

»Čujte, otroci,« jih gospod nagovori, »hoče li kdo od vas zaslužiti zlatnik?«

»Da, da, da!« so kričali vsi vprek.

»No,« je nadaljeval, »iščite moj zlati prstan, ki sem ga izgubil tu nekje na trati, ko sem trgjal cvetice. Kdor ga najde, dobi cel zlatnik. Moje ime in moj naslov dobite pri županu v vasi.«

Družčina se je razpršila na vse strani kakor jata vrabcev. Vsak bi bil rad srečen, zato je vsak pazno iskal za vsakim lističem, za vsakim šopom trave.

Deklica je še vedno sama sedela na kamenu ter pletla. Od časa do časa je poklicala jagnje, boječ se, da bi se ne oddaljilo preveč. Zapazila ni, da se je solnce že skrilo za hribe, niti zvezd ni videla, ki so se polagoma užigale druga za drugo, ampak mirno je sedela ter pletla dalje. Šele ko je slišala težko dihanje in udar palice ob cestno kamenje, je zvila polagoma nogavico ter čakala, da se ji je približala stara žena, ki je prilezla počasi po strmi poti, opirajoč se ob palico. Deklica je vstala ter zaklicala: »Dober večer, stara mamica!«

»Dober večer, Anica!« je odgovorila stara žena, prijazno prijala deklico za roko, in obe sta odšli počasi proti domu.

»Bila sem pridna,« je rekla spotoma deklica, med tem ko je zvončkljal za njima janček. »Veste, danes je bil tu neki gospod,« je nadaljevala deklica, »ki mi je ponujal zlatnik, če mu najdem zlati prstan, ki ga je izgubil na travniku.«

»Cel zlatnik!« se je začudila starka.

»Da, cel zlatnik,« je zagotavljala deklica in vprašala: »Ali ste že kdaj videli zlatnik, stara mama?«

Starka je malo pomislila in rekla nato: »Pred davnim, davnim časom. Mi ubožci nimamo toliko denarja skupaj.«

»Oh, če bi imela zlatnik!« je vzkliknila Anica, »kaj bi si vsega lahko kupili, ali ne? Toda, žal, jaz ne morem iskati prstana.«

»Ubogi otrok!« je vzdihnila starka.

»Zdaj se vračajo oni otroci, ki so ga iskali,« je rekla Anica ter postala.

Nato je prišla mimo otroška družba s polnimi lonci jagod.

»Ste li našli prstan?« je vprašala Anica. Toda odzval se ji ni noben veseli »da«. Vse iskanje je bilo brezuspešno.

Drugega dne je odvedla stara mati Anico zopet na travnik, kjer je dobivalo jagnje vedno dovolj hrane, toda na drugo stran, ki ni še bila popasena. Anica je sedla v senčnat kotiček ter pričela plesti. Od časa do časa je poklicala jagnje k sebi, ki je vselej veselo priskakljalo ter ji devalo svojo kuštravo glavico na kolena. Deklica se mu je posebno polaskala, da mu je natrgala dišečih zelišč in dajala jesti iz roke. Hipoma začuje, da so se dotaknili jančkovi zobje nečesa trdega. Potipala je in začutila nekaj majhnega, okroglega. Kaj more to biti?

Trgajoč zelišča krog svojega sedeža, je ujela tudi mali okrogli predmet. Ali ni to prstan?

»Prstan!« je pomislila Anica, trepetajoč samega veselja; »vsi so ga iskali, pa niso ga našli, jaz ubožica naj bi ga pa dobila! Če je res tako, se imam zahvaliti le svojemu jagnjetu, svojemu jančku. O, da bi bila vsaj stara mati tul!«

Spravila je prstan v žep ter veselo poljubljala svoje jagnje.

Pletoč je premišljevala, česa si bo vsega lahko kupila stara mati za zlatnik, ki si ga zasluži z najdenim prstanom. Ali je pa tudi res prstan? Oni zlati, toliko iskani prstan? Da bi vsaj stara mati že prišla, da bi že bil večer! Pozabila je celo pojediti svoj stari, suhi kruhek, ki ga je imela v žepu.

Končno je solnce vendar zašlo in nežen, dehteč hlad je vel okolo deklice. Mrak je že padel na zemljo, a Anica je pletla dalje, dokler ni slišala stare matere in udarcev njene palice, ob katero se je opirala.

»Stara mati, stara mamical!« je kričala deklica, tresoč se razburjenosti. »Prstan, našla sem prstan! Poglejte, če je zlat!« in pomolila je stari materi, kar je našla.

Začudena je vzela starka mali obroček v roko. »Rumen je in lahko da je zlat. Vprašali bova župana,« je dejala stara mati. »Ali kako si ga mogel najti, ti moj ubogi otrok?«

Ko sta šli proti vasi roko v roki, za njima pa jagnje, je pripovedovala Anica, kako ji je prišel po čudovitem naključju prstan v roke, ko je trgala zelišča za jagnje.

Ko si je župan ogledal prstan, je rekel, da je pravi, da je res to oni zaklad tujega gospoda in da se srčno veseli, ker je baš uboga, mala Anica bila tako srečna, da ga je našla. Povedal je starki ime in stanovanje gospodovo, in drugega dne sta šli stara mati in Anica v svojih prazničnih oblekah v bližnje veliko mesto. Dolga pot je bila za starko sicer težavna, vendar misel na izdatno plačilo ji je dajala novih moči. — V mestu sta kmalu našli gospodovo stanovanje, saj je župan napisal natančni naslov. — Ko sta povedali, po kaj sta prišli, so jima rekli, naj počakata.

Čez nekoliko časa se odpro vrata in prikaže se gospod, ki je nosil onega dne botanično skrinjico. Anica je takoj spoznala njegov glas.

»Milostivi gospod,« je rekla starka, »moja vnukinja je našla prstan, ki ste ga izgubili v naših hribih.« In deklica je držala prstan med svojimi prsti.

»Res, moj prstan!« je vzkliknil gospod, vzela prstan in si ga nataknil na prst. »Toda,« je dejal, ko si je Anico ogledal natančneje,

»to je ona mala deklica, ki ni imela tedaj časa, da bi iskala prstan. Našla si ga pa vendarle.« To rekši, vzame denarnico in pomoli Anici zlatnik.

»Ne vidi,« je rekla stara mati; »moja vnukinja je slepa.«

»Slepa?« je vzkliknil gospod, »od kdaj pa?« In stisnil je Anici zlatnik v roko.

»Oh, odkar živi,« je dejala žalostno starka. »Zaradi tega in ker se je smrtno ponesrečil njen oče, je umrla njena mati za srčno boleznijo. Vzela sem otroka k sebi in ga odgojila. Četudi je slepa, sem jo vendar naučila plesti, in otrok plete prav pridno, medtem ko se jagnje pase poleg nje. Tako je tudi našla prstan, ko je trgala zelišča za jančka.«

»Ali niste nikdar vprašali nobenega zdravnika zaradi njenih oči?« je vprašal gospod.

»Zdravnika!« je vzkliknila starka, »to ni za nas uboge ljudi in tu ne more pomagati noben doktor.«

»No,« pravi gospod, »jaz sem zdravnik za oči in sem ozdravil že mnogo slepih. Morebiti je dal dobri Bog, da je prav ona našla prstan zato, da jo je napotil k meni.«

»Toda...« zajecelja žena boječe.

»Toda,« ji je segel gospod v besedo, »zaradi stroškov si ne delajte skrbi. Jaz zdravim uboge ljudi zastonj. Sicer vam pa lahko povem takoj, ali je otroku mogoče pomagati ali ne. Pridi z menoj!« Prijel je dekličino majhno, od solnca ožgano roko ter jo odvedel iz sobe.

Ko je prešlo četrť ure in je bila starka že vsa nemirna in razburjena, sta se oba vrnila v sobo.

»Stara mati, stara mamica!« je vzklikala deklica veselo, »izpregledala bom!«

»Kaj res, videla boš?« je vprašala starka.

»Prav gotovo!« je potrdil zdravnik; »če mi pustite otroka tu, vam obetam, da izpregleda.«

Stara mati je sklenila roki in solze so se ji vlile iz starih oči: »Kakšna sreča, kakšna sreča! Da bi bila to doživela njena mati!«

Anica ni šla s svojo staro mamico v vas domov, ampak je ostala pri človekoljubnem zdravniku.

Ko je prišla starka zopet v mesto, je bila operacija že izvršena in je srečno uspela. Anica je prvič v življenju zrla obraz svoje ljube stare matere.

Treba je pa bilo še dolgega negovanja, previdnega in vestnega zdravljenja, kar pa je Anica našla v hiši svojega dobrotnika v obilni

meri. Slednjič je zapustila zdravnikovo hišo s presrčno hvaležnostjo. Dolga noč, v kateri je žvela od rojstva, je sedaj minila.

Anica je gledala sedaj lepi božji svet, katerega lepoto je prej samo slutila. Plemeniti in človekoljubni zdravnik, ki je imel mali, zlati prstan vedno rad, ga je imel odslej še rajši, ker mu je bil povod, da je dal videti ubogemu, slepemu otroku!

Ničla.

1 (sama), 1,000.000 (z ničlami).

Edinica zasmehovala
nekoč je ničlo prav hudó:
»Kaj boš tako se postavljala!
Nič si, jaz pravim .ti tako!«

»»Le bolj ponižno, botra moja,««
zdaj ničla ji odgovori,
»»brezmejna domišljavost tvoja
res že ogabna se mi zdi!

Ti sama vrednosti si pičle,
kar brez težav lahkó spoznaš;
če se pridružimo ti ničle,
takrat milijon in več veljaš!««

Edinica zardi, pobita
oči povesi mi na tla
in ničli nič več ne očita,
ker ve, da ničla prav ima.

Janko Leban.

Nagajivka.

Mesec zvezde pase,
pa mu je dolg čas,
z meglami igra se,
tiho zre na nas.

Da bi jaz bil mesec,
zvezdo bi ujel,
na zemljó bi zletel
in s seboj jo vzal.

Zvezdica je zlata,
jaz pa nekaj vem;
kdor mi jo prinese,
precej to mu dem!

Če bi jaz pozabil,
zvezda mu pove;
ako ona noče —
naj po drugo gre!

Ivan Albreht.

DR. IVAN LAH:

Matija Gubec.

(1573—1923.)

ristopetdeset let je preteklo, odkar so peli zagrebški zvonovi pesem smrti prvemu kmetiškemu kralju Matiji Gubcu, ko je sedel z razbeljeno krono na glavi na razbeljen prestol na Markovem trgu. Naš pesnik Aškerc je krasno popisal ta dogodek v 10. baladi svojih pesmi o »Stari pravdi« — »Kronanje v Zagrebu«:

Zvonovi zagrebški pojó,
pojó, da še nikdar takó.

Le vkup, le vkup, gospod, tlačan,
oznanjamo slovesen dan!

Široko óri se naš glas
v poslednjo tja slovensko vas,

v poslednjo tja hrvatsko vas,
naj slišijo seljaki nas!

Ropoče boben gor in dol
po ulicah, ko še nikol:

»Le vkup, le vkup, oj Zagreb ves,
seljakov kralj se krona dnes!

Na Markovem trgu stoji prestol in pred prestolom stoji Matija Gubec:

Zimzelen si za trak je del,
kokótovo pero pripel.

In Gubcu, glej, možjé trijé
priklonijo se do zemljé,

priklonijo se do zemljé
v škrlat odeti vsi trijé.

Priklanja prvi se, veli:
»Naš kralj Matija naj živi!

Bog spolnil ti je željo, knez,
ves narod v tebi združil dnes.

Tu v Zagrebu, preslavni voj,
htel prestol si imeti svoj.

Tu prestol! Glej ga pred seboj:
nad ognjem žolt je kot zlato ...

Nanj sede veličanstvo naj!
Mi vdano prosimo sedaj!

Bojiš se trona!? Ti ječiš?
O vreden, da na njem sediš!«

Priklanja drugi se, veli:
»Naš kralj Matija naj živi!

Brez krone kralja nočemo,
mi kronati te hočemo.

Na tronu svetlem zdaj sediš,
a zdaj še krono to dobiš!

O rači jo, prejasni knez,
iz mojih rok sprejeti dnes!

Žari se ko zlato ti vsa,
saj v živem ognju je bilâ.

Trepečeš? Dosti si krepak,
za krono rojen si junak!«

Priklanja tretji se, veli:
»Naš kralj Matija naj živi!

Oj kralj, slovenskih kmetov voj
na stolu zlatem pred menoj,

od mene sprejmi ga v rokó
ognjenosvetlo žezlo to!

Krepkó ga drži! Z njim vojuj!
Podložnikom zapoveduj!»

In vsi zvonovi zapojo
in bobnarji zabobnajo.

Na tronu Gubec kralj sedi,
z mrtvaškim glasom govori:

»Kot kralj dnes prvič gledam vas,
vi zadnjič slišite moj glas!

Ves narod kronan si z menoj,
s kraljevoj venčan si častjoi!

O naš veliki petek sam!
Kdaj vzkresne stara pravda nam?

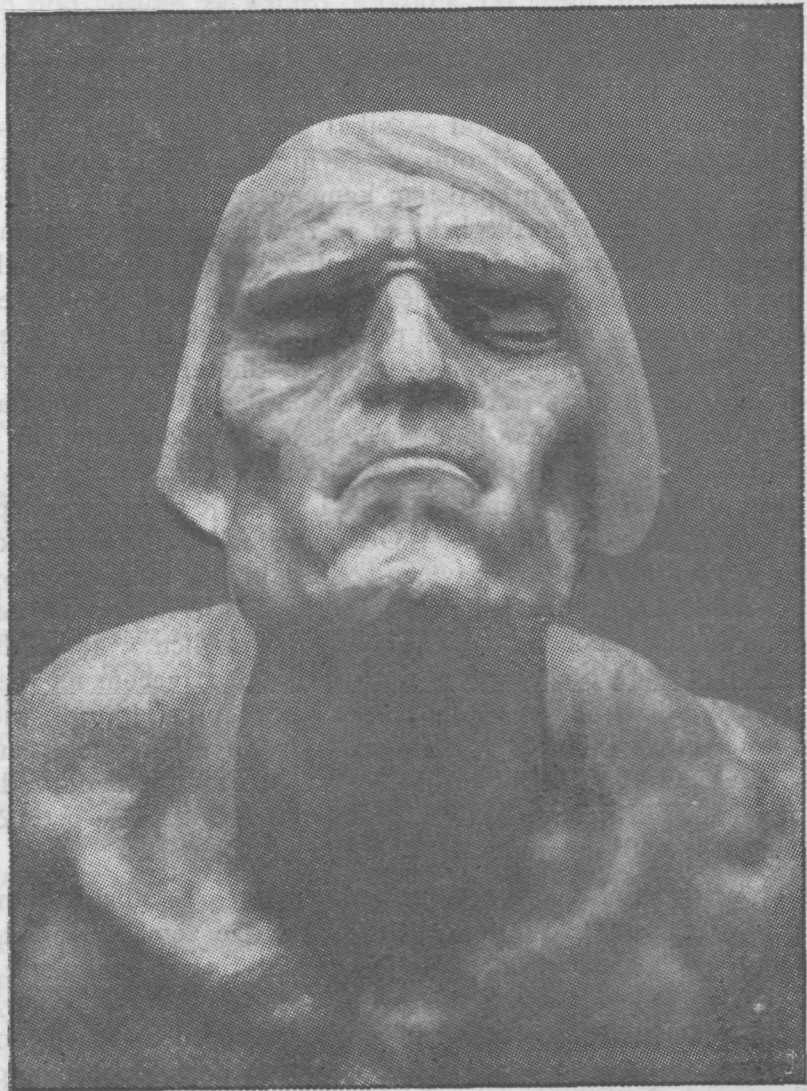
Za njo moj duh vas spremljaj v bran,
in pomnite današnji dan!...«

Tako se je končala velika žaloigra slovenskega in hrvatskega kmeta na Markovem trgu l. 1573. Redko se je našel pesnik, ki bi bil postavil narodnemu junaku tako veličasten spomenik, kakor ga je postavil Aškerc našemu za »Staro pravdo« borečemu se kmetu.

»In pomnite današnji dan!...« To je bilo zadnje naročilo Gubčev, preden je izdihnil na razbeljenem prestolu. Množica se je razhajala z Markovega trga pod groznim vtiskom strašne kazni. S tem je bil za nekaj časa zadušen upor posavskih kmetov. Kronanje kmetiškega kralja je bilo svarilen zgled vsem, ki so še upali na osvobojenje kmetov izpod tuje nemške in madžarske gospode. Po daljnih kmetiških kočah in vaseh so pripovedovali preplašeni ljudje o kmetiški vstaji, o bitki pri Brežicah, o kronanju v Zagrebu — in počasi je med trpljenjem izginjal grozen spomin. Šele nova doba je dvignila iz pozabljenosti imena narodnih borcev, in široke ljudske plasti so začele ponavljati njihovo geslo o »Stari pravdi«. Narodni umetniki pa so jim začeli staviti spomenike v svojih delih.

Na Markovem trgu se je torej na ta način zaključila žaloigra, ki je odmevala v narodu do današnjega dne. Kdaj se je začela ta tragedija, ki je bila obenem tragedija našega kmeta in našega naroda?

Matija Gubec na žarečem prestolu.

Polje lepo, polje gosposvetsko,
dežele koroške ti cvet!
Kaj pomenja kamen stari v tebi,
svedok iz neznanih nam let?

Da, tam je začetek tragedije, tam pri preprostem kamenu na Gosposvetskem polju.

Ko je naš jugoslovenski narod okolo l. 600 zasedel razne pokrajine naše sedanje domovine daleč tja do tirolskih gorá, do Visokih Tur, do Dunava in na jugu do morja in Tilmenta — je bila zemlja prosta in vsaka zadruga si je svobodno izbrala svoje zemljišče. Kmet je bil prost, kmet je bil gospod — zakaj narod je bil kmet. Iz svojih vrst si je izbral svojega vojvodo, ki ga ni kronal s cesarsko krono, ampak ga je ustoličil na preprostem kamenu sredi polja. To je odgovarjalo staroslovanski ureditvi, ki se je razvila iz prvotnega združenega življenja. Zato naši dedi niso poznali velikih kraljevskih palač in zlatih prestolov: palača je bilo zeleno polje in prestol je bil preprost kamen sredi njega. Zato so se tudi pri vstoličevanju ohranili obredi, ki kažejo, da prihaja vsa oblast od svobodnega kmeta, ki izroča to oblast vojvodi zato, da skrbi za red in mir in vlada po pravici. To je naša — »Stara pravda«. Na knežjem kamenu je sedel svobodni kmet in je držal v eni roki marogastega bika, v drugi pa iste barve kobilo. Od daleč se je bližal novi vojvoda v kmetiški obleki. Ko se je približal, je vprašal kmet: »Kdo je oni, ki prihaja?« — Odgovorili so mu: »Deželni knez.« — Kmet je vprašal: »Ali bo pravičen sodnik, ki išče blagor domovine? Ali je svobodnega rodu in zaščitnik vere?« — »Je in bo,« so mu odgovorili. Kmet je na to udaril kneza z roko po licu v znak, da vsa oblast izhaja iz ljudstva. Knez je na to prisegel z mečem na vse štiri strani sveta v dokaz, da bo vladal po pravici. Napil se je tudi studenčnice iz kmetiškega klobuka v znak, da bo zadovoljen s tem, kar mu nudi domača zemlja. Ob tej priliki so zažigali tudi grmade v dokaz, kako bi bilo, če bi ne bilo reda v deželi. To je bilo naše ustoličenje, ki nam kaže izvrstno svobodo in oblast našega kmeta.

Pa so prišli tujci, grofi, baroni, cerkveni in državni dostojanstveniki in so si prilastili kmetovo zemljo, a ne le zemlje, ampak tudi oblast nad njo in nad njim. Kmet je postal tlačan, podložnik brez pravic. Takrat se je spomnil na svojo »Staro pravdo« — na stare pravice — toda bil je brez moči in služiti je moral brezpogojno pod kruto roko valptovo in klanjati se je moral gospodom, ki so mu ukradli njegovo last.

Tako je bilo od takrat, ko so propadli zadnji slovenski vojvode okolo l. 900 pa do konca srednjega veka. Skoraj pozabljena je bila »Stara pravda« — a zakopana je bila v kamenu na polju Gosposvetskem. In ko je priklopila sila do vrhunca — spomnil se je narod na stare svobodne čase. To je bilo l. 1514.

Novi časi so prihajali v Evropo. In tudi kmet je hotel svobodneje dihati. Središče vstaje je bilo naše Podravje. Vsa Koroška, Štajerska, Kranjska se je priklopila velikemu kmetiškemu gibanju, ki se je razširjalo pod geslom za »Staro pravdo!« To geslo ni nič drugega nego spomin na staro korotansko svobodo. Nemška pesem je ohranila spomin na te boje z besedami:

Hört Wunder zu,
der Bauern Unruh
thut sich so sehr ausbreiten,
aus ihrer Gemeinde thun sie schreien:

Stara pravda...

(Slovensko: Čujte čudovite stvari, kmetiški upor se jako razširja in iz svoje množice vpijejo: Stara pravda.)

Nastala je zveza kmetov z nemško besedo »Bund« — od česar prihaja naš »punt« in »puntar«. Nemške kronike nam sporočajo o bojnem klicu: Le vkup, le vkup, uboga gmajna, t. j. uboga občina, spomin na staro zadrugo, ki se je zdaj borila proti tujemu gospodu, ki ji je samolastno vladal po kmetih.

Tako se je torej po več ko 500 letih zbudil spomin na stare narodne pravice in začel se je boj, ki se je končal z Gubčevo smrtjo na Markovem trgu. V teh stoletjih se je razširila in okrepila oblast nemške in madžarske gospode čez vse slovenske pokrajine daleč navzdol ob Dravi in Savi med hrvatski narod. Dočim so se prvega boja udeležili bolj severni deli ob Dravi, se je drugi glavni upor vršil ob Posavju, po Zagorju in v okolici Zagreba. V bistvu je torej ves ta upor boj za svobodo zemlje, ki so jo zasedli tujci, in s tem je imela vsa ta borba kmetiški in narodni značaj, ker je šlo za svobodo zemlje, ki so jo bili zasedli svobodni davni deda.

Tudi ta spomin nam je krasno naslikal pesnik Aškerc v svoji »Stari pravdi«.

Kum Stojan se vrača v kresni noči čez polje Gosposvetsko. Bliža se ura duhov. Kum Stojan dospe do prestola in si odpočije ob njem. Spomni se, da so ljudje videli ob tej uri duhove ob prestolu na polju. Dali so za maše, a nič ni pomagalo. Ura bije polnoči. Zemlja se strese in res: temen duh se povzpne na prestol. »Kdo si?« vprašuje prestrašeni kum Stojan. Duh pa odgovarja:

Kdo sem, vprašaš me, neznanec smeli!
Po krvi, po rodu tvoj brat!

Čuj, svobode naše pokopane
pomnik je ta kamen edin.
Tujcu suženj ti pozabil davno,
da otec svobodnih si sin.

Tu volili smo sami si kneza,
kmet sam mu vso dal je oblast,
narod sam iz sebe mu predaval
moč žezla in krone je čast.

Domovine le iskati sreče,
vsem braniti pravdo vsekdar
z mečem v roki tu prisegal glasno
v jeziku je našem vladar.

Čitaj črke tu na kamnu svete,
mi vdolbli smo v kamen jih, znaj:
pravdo brani vdove — domovine —
a kdo vam jo brani sedaj?

Mi sedeli s knezom smo za mizo,
za vrati stojite zdaj vi;
mi iz polnih skled obedovali,
a vam še ne dajo — kosti.

Kdaj izpolni se napis na kamnu?
Kdaj duh moj že mir bo objel,
kdaj, vi bratje? ... « Čuj, pri Gospi sveti
petelin že tam je zapel.

Stojan vstane in oči si mane,
za goro že dviga se dan ...
Kaj je bilo pač to v kresni noči?
Resnica mar — ali le san? ...

Bila je resnica! Bil je spomin svobode slovenske pokopane. Bila je probujajoča se zavest o »Stari pravdi«.

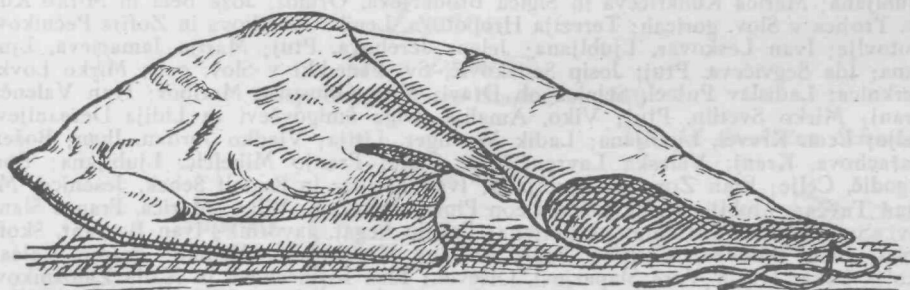
(Konec.)

Zastavica v podobi.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev demanta v 2. števil.

Prav so ga rešili: Josip in Albin Urban, Ptuj; Marija Andrejašičeva, Konjice; Vinko Šerona, Gilbert Drnač, Robert Osenjak, Ptuj; Josip Grbec, Celje; Bernard Kovač, Sv. Jurij ob juž. žel.; Francka Kovačeva, Preserje pri Ljubljani; Vika Savnikova, Kranj; Dušan Vargazon, Zagreb; Ernest Bolka, Celje; Tončka, Emica, Rezika Petkove, Ptuj; Branko in Milko Jan, Laško; Ženica Rebčeva, Litija; Manica Mahkova, Ljubljana; Gvidon Hrašovec, Novo mesto; Alfred Pičnin, Maribor; Franjo Zorko, Ljubljana; Stanko Rojec, Ljubljana; Lenčika Škrabrova, Št. Pavel pri Preboldu; Dolfka in Milka Kolmanovi, Marija Debevčeva, Radovljica; Martin Horvat, Ptuj; Erazma Kovačičeva, Hilda in Erna Muškatele, Kočevje; Božena Jerasova, Rakek; Ivanka Vozličeva, Anica Zaveljčinova, Marica Drešarjeva, Ptuj; Alojzija Štuclova, Miran Veselič, Ormož; Nela Primčeva, Slatna, p. Šmartno pri Litiji; Milko Hmelj, Maribor; Ivanka Kolarjeva, Kapela; Ferdo Fras, Ivan Petrovič, Ptuj; Ivan Šemrov, Laško; Dagmar Guličeva, Kočevje; Ciril Vrancič, Ljubljana; France Rant, Pepe Vrenc, Reteče pri Škofji Loki; Julij Essich, Maribor; Metka Skabernetova, Ljubljana; Lavo-

slav Kovač, Andrej Kezele, Fran Merjasec, Alojzij Marinko, Bojan Burnik, Marijan Šešek, Radislav Reja, Vladimir Pavlin, Bogumil Korbar, Rihard Lovšin, Milan Kačič, Sp. Šiška; Rudolf Jakhel, Ivan Heller, Friderika Hellerjeva, Frida Sormanova, Ciril Kraigher, Ptuj; Ivan Rihterič, Franjo Mlinarič, Gornja Radgona; Vladimir Jamar, Ljubljana; Alenka in Tugomer Prekoršek, Celje; Danica Princičeva, Anica Skrtova, Radovljica; Božena Vebrova, Jesenice; Miroslav Rosina, Milena in Vera Kušljanovi, Brežice; Pavel Gregorc, Mengeš; Breda Tavčarjeva, Ljubljana; Zmagoslav Gregl, Brežice; Bogo Pavčič, Zlata Kavčičeva, Danica Škafarjeva, Milica Špeletičeva, Ljubljana; Danica in Zora Šetinčevi, Jesenice; Zlata in Vlasta Košarjevi, Ptuj; Ernica Kocbekova, Kranj; Vanda Uhljeva, Ljubljana; Maks Zorko, Skopice; Alfonz Vahčič, Cerklje; Angela in Martina Zorkovi, Šmihel pri Novem mestu; Samo Lovše, Ljubljana; Ivanka Vošankova, Prevalje; Vekoslav Čečovnik, Prevalje; Farna vas; Franjo Inkret, Sv. Jurij ob juž. žel.; Marijan Coleari, Škofja Loka; Danimira Butina, Anca Oblakova, Angelica Korenčanova, Anica Galetova, Vida Goriškova, Fran Čuden, Ljubljana; Marica Kuharičeva in Sigica Brodarjeva, Ormož; Jože Bela in Mirko Kuri, Sv. Trojica v Slov. goricah; Terezija Hropotova, Lenika Gorškova in Zofija Pečnikova, Gotovlje; Ivan Leskovar, Ljubljana; Jelena Jerebova, Ptuj; Marija Jamarjeva, Ljubljana; Ida Segvičeva, Ptuj; Josip Senekovič, Sv. Benedikt v Slov. gor.; Mirko Lovko, Cerknica; Ladislav Pušcel, Selnica ob Dravi; Mira Gnusova, Maribor; Ivan Valenčič, Kranj; Mirko Svetlin, Ptuj; Viko, Amalija, Olga Šmigovčevi in Lidija Dereanijeva, Celje; Leon Krevel, Ljubljana; Ladik Wisinger, Litija; Vladko Jordan, Ihan; Božena Vařachova, Kranj; Valeska Lavrenčičeva, Celje; Franjo Mihelčič, Ljubljana; Boris Jagodič, Celje; Fran Zorman, Ljubljana; Ivan Kveder in Rudolf Šebek, Jesenice; Marijan Tavčar, Ljubljana; Slavko in Leon Pipan, Domžale; Vilko, Marica, France Šlandrovi, Sv. Pavel; Milan Jeran, Ljubljana; Franjo Legat, Javornik; Ivan Bergant, Škofja Loka; Ivan Bidovec, Koroška Bela; Tatjana Hrovatova, Mladika; Franjo Caleari, Škofja Loka; Iva in Vera Slaparjevi, Olševke; Elza Kirbischeva in Nada Založnikova, Celje; Ernest Petrič, Ljubljana; Rado Uršič in Franjo Bolka, Sv. Jurij ob juž. žel.; Zdravko Gobec, Celje; Joško Zamljen, Ljubljana; Rožica Žgajnajeva, Št. Janž; Andreja France in Ilja Goršič, Ljubljana; Nada Pelikanova, Celje; Adolf Kopetzky in Ferdo Uranič, Ljubljana; Elza in Jožica Zupančevi, Ptuj; Anica Zupanova, Kranj; Dušan Humer, Jesenice; Vojteh Jager, Maribor; Josip in Vilko Mlaker, Karlo Tratenšek, Konjice; Franc Štamol, Franc Antloga, Karel Cilinšek in Josip Rančigaj, Gotovlje; Viktor Žabkar, Tone Lilleg, Viki Čučnik, Joško Strgar, Karel Čučnik, Vinko Lilleg in Leon Vavpetič, Krško; Ivan Schwarz, Ivan Jurkovič in Josip Karnet, Sv. Jurij ob ščavnici; Francka Parentova, Pepca Käsova, Marjana Dolinškova, Ivana Dolinškova, Justa Stebernakova, Marjeta Pretnerjeva, Milka Založnikova, Ljubica Ferenčeva, Amalija Strahova, Angela Arzenškova, Marta Bezovnikova, Cilka Kukova, Greti Gutsmandlova, Angela Lahova, Zdenka in Marica Zoretovi, Antonija Furlanová in Martina Rušnikova, Konjice; Julka Cilenškova, Zdenka Razpotnikova, Franjo Pirtošek, Anton in Ludvik Jurhar, Megojnice; Jakob Štefančič, Velika Pirešica; Elza Pihlerjeva, Milica Weinhardtova in Elza Severjeva, Ptuj; Melhijor Vrhovnik, Venčeslav Stavjanik, Ivan Kopitar, Janez Škrlep, Marija Toničeva, Jožefa Blejčeva, Marija Kumarjeva, Hermina Premkova, Ivana Dornikova, Mengeš.

Muha in metulj. (Jan Fr. Hruška.)

»Brn — brn — brn —« je brenčala velika muha in obletaval mogočni cvet solnčne rože, na katerem je pisan metulj razgrinjal pa zopet strinjal svoja krasna krila.

»Sama baharija te je,« ga je zbadala muha. »Ako se kdo le dotakne tvojih kril, pa je konec tvoje slave!«

»Mojih kril se ne sme nihče doteknuti,« je mirno odgovoril metulj. »Mi metulji smo živi prapori svobode. Svobodno letamo po zraku pa kličemo vsem stvarjem, naj ima vsaka svojo svobodo v čislh, a

naj je drugim ne jemlje. Zato je naša krasota občutljiva ko svoboda sama proti vsakemu najmanjšemu nasilju.

Jos. Gruden.

Junček. (Jan Fr. Hruška.)

Lepo pomladansko popoldne so prvič krat izpustili živahnega junčka s čredo na pašo. Ko mu je veriga padla z vratu in je iz temnega, tesnega hleva prišel pod milo nebo, ozarjeno s solnčno svetlobo, se je vrtel z njim ves svet in od samega veselja ni vedel, kaj bi počel. Skakal je, dirjal, bezljal, iz objestnosti se zaletaval in

bodel s svojimi rožički, ki jih je bilo ko-
maj opaziti, vse, na kar je naletel, celo
grmičke in drevesa.

»Imej pamet,« ga je svarila krava, »si-
cer si zlomiš nogo!«

»E kaj, ali nimam svobode?« je za-
mukal junček in otresal z glavo kakor
divji.

»Res, svobodo imamo, svobodo,« je
potrdila krava, »ali kar ti uganjaš, je pa že
sama svojevoljnost!«

Junček ni slišal nič, ni videl nič, prav
kakor nalašč je zdvijal po pašniku čez gr-
movje, čez mlake, naprej, naprej, dokler
se ni prekucnil v močvirje. Pastir je mo-
ral poklicati ljudi, da so razposajenega
junčka z drogovi izvlekli iz močvirja.

Odslej je hodil junček na pašo prive-
zan stari kravi za roge. Moral je zmeraj
samo tja, kamor je krava obrnila glavo.
Da bi pa skakal, bodel ali vsaj stopil, ka-
mor bi hotel, na to še misliti ni bilo.

Jos. Gruđen.

Zorica.

Oton Župančič.

(Glej: Gangl, Druga čitanka, str. 14!)

Uglasbil dr. Anton Schwab.

Sopran

Za ženski ali otroški zbor.

Precej živahno.

Alt

Zo - ri - ca, zo - ri - ca zla - ta

Počasi

a tempo

nam je obsve-ti-la vra - ta, nam je obsve-ti-la hram. Kdo se še v postelji

gre-je? Zo-ri-ca zla-ta se sme-je: Ni li te, Mirko, nič sram?

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz bi Vam rad kaj pisal. Sem nov naročnik »Zvončka«. Jako rad ga čitam. Posebno z veseljem prebiram pisemca Vaših koticarjev. Hodim v V. razred slovenske osnovne šole v Kočevju. V šoli se vsega rad učim, posebno pa zemljepisja in zgodovine. Narisal sem sedaj vse železnice naše ljube domovine Jugoslavije. Rojen sem v Trstu, moji starši so rojeni v Istri. V našem razredu imamo precej Primorčev. Mislimo, da bomo še enkrat prišli v naše rodne kraje v Trst in Gorico. Jako žal je papanu in mami po naših gorkih krajih. Iz zemljepisja se učimo sedaj o Sloveniji. Naš gospod učitelj zna jako lepo razlagati zgodovino, zato jo najrajši poslušam. V počitnicah pričnem potovati s starši po najlepših krajih Slovenije in obiščem Novo mesto, Ljubljano, Radovljico, Bled in Boh. Bistrico.

Srčno Vas pozdravlja Vaš vdani
Marjan Benulič.

Odgovor:

Ljubi Marjan!

Menda ni med koticarji nikogar, ki bi ne upal, da zopet dobimo nazaj, kar so nam po krivici vzeli. Vsakemu Jugoslovenu mora vedno odmevati v duši naše geslo:

Domovina, vedno mislim nate
in na neosvobojene brate!

Dragi gospod Doropoljski!

Jaz sem tudi naročen na Vaš list »Zvonček«. Jako rad ga čitam. Posebno rad čitam pisemca Vaših koticarjev. Tudi jaz bi rad imel svoje pisemce v Vašem koticu. Hodim v četrti razred. Jako hvaležen sem gospodu učitelju, ki me uči tako lepih naukov. Do sedaj sem imel še za-

dosti dobro šolsko naznanilo. Doma so še vsi zdravi. Jako mi ugaja povest »Kekec na volčji sledi«. Komaj pričakujem prihodnje številke.

Srčno Vas pozdravlja
Maksimilijan Sterle,
učenec IV. b razreda v Sp. Šiški.

Odgovor:

Ljubi Maksimilijan!

Evo, Tvoje pismo je v mojem koticu! Da bi se Ti vsaka druga želja tako hitro uresničila! In hvaležen si gospodu učitelju za lepe nauke. Prav je tako! Še bolj prav pa bo, ako si te nauke trajno zapomniš, da se boš vedno lahko ravnal po njih. Ne za šolo, ampak za življenje se učimo!

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Hodim v III. a razr. Jako mi ugaja Vaš list »Zvonček«. Kadar čitam kako povest, prav rada poslušata moj brat Marjan in moja sestra Danjela. Priporočam jima za drugo leto, da si bosta list naročila tudi Marjan in Danjela. Velecenjeni gospod Doropoljski, povem vam, da hočem biti stalna naročnica »Zvončka«. Upam, da mi ne boste odrekli koticčka za moje pismo v svojem listu.

Srčno Vas pozdravlja
Marija Lahova,
učenka III. a razr., Javornik, Gorenjsko.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Taka obljuba nekaj velja: stalna naročnica hočeš ostati našemu listu! Poznam nekaj takih naročnikov, ki imajo vse letnike »Zvončka«. Lepa vrsta jih je že. Tudi Tebi bo v veselje, ko boš spravljala v svojo knjižnico leto za letom knjigo h knjigi in se ob pogledu nanje spominjala svoje mladosti.

„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 10 Din, v navadni vezbi 25 Din.
„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 10 Din, v navadni vezbi 25 Din.
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 10 Din, v navadni vezbi 25 Din.
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.
„Zvonček“, XXIII. letnik, nevezan 20 Din, v navadni vezbi 40 Din.

::: Nenavedenih letnikov ni več v zalogi. :::

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

Kupujte

MLADINSKE SPISE,

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Zahtevajte cenike!

Naročila sprejema

Knjigarna „Učiteljske tiskarne“
v Ljubljani,

Frančiškanska ulica in Simona Gregorčiča ulica.

Učiteljska tiskarna in knjigarna

v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Telefon šte. 312.

Poštnohranilnični račun št. 10.761.

„Učiteljska tiskarna“ je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni in večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Šolski zvezki lastnega izdelka.

Zvezki za okroglo pisavo.

Delo točno, solidno in elegantno.

Skladateljem naznanjamo, da je „Učiteljska tiskarna“ preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije z ličnim in razločnim tiskom.

Zaloga mladinskih, leposlovnih in znanstvenih knjig.

Cene zmerne!

Zahtevajte cenik!

Podružnica v Simona Gregorčiča ulici.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!